

PRZED PRZECZYTANIEM

Czym – według Ciebie – jest styl? Zdefiniuj krótko, jak rozumiesz ten termin. Podaj przykłady z różnych dziedzin życia, np. mody, muzyki, architektury, malarstwa.

MATERIAŁY POMOCNICZE - JĘZYK POLSKI I CLO

STYLE WYPOWIEDZI

Styl jest to sposób wyrażenia danej treści polegający na odpowiednim doborze środków językowych, np. słownictwa, frazeologizmów czy konstrukcji składniowych. Wybór ten zależy od wielu czynników, którymi mogą być sytuacja komunikacyjna, temat i cel wypowiedzi oraz nadawca.

Opisem naukowym różnych stylów zajmuje się **stylistyka** – dyscyplina z pogranicza językoznawstwa, historii i teorii literatury. Do praktycznych zadań tej dziedziny należy m.in. rozwijanie użytkowników języka dbałości o dobór stosownych wyrazów i zwrotów, o właściwą konstrukcję zdań ze względu na treść i cel wypowiedzi oraz kontekst komunikacyjny. Ważne jest także kształcenie umiejętności posługiwania się wyrazistymi środkami językowymi, które pozwalają uzyskać odpowiednią ekspresję wypowiedzi, czyli uwydatnić uczucia i myśli nadawcy oraz wpłynąć na reakcję odbiorcy.

Każdy komunikat językowy – ustny lub pisemny – ma swój określony styl. Dotyczy to zarówno wypowiedzi użytkowych, którymi posługujemy się w czasie codziennej komunikacji, jak i utworów artystycznych. Zasadniczym podziałem w obrębie stylów jest więc wyróżnienie **stylów funkcjonalnych** (dotyczących wypowiedzi mających cel praktyczny) i **stylu artystycznego** (czyli odnoszącego się do literatury). Najważniejszą cechą tego drugiego stylu stanowi budowa komunikatu, która powoduje, że odbiorca zwraca uwagę nie tylko na treść, lecz także na formę wypowiedzi, na sposób jej kształtowania. Zróżnicowanie stylu artystycznego jest ogromne, dlatego bardzo trudno określić jego typowe cechy. Jednak podczas analizy dzieła literackiego można dostrzec, że każdy utwór charakteryzuje się innymi właściwościami językowymi, np. doбором metafor, zwrotów czy konstrukcji składniowych. Dotyczy to również dzieł jednego autora, które mają swoje specyficzne właściwości. Mówimy wówczas o stylu indywidualnym, np. utworu lub autora. Również każdą epokę lub prąd literacki cechuje występowanie w tekstach określonych środków językowych, które można nazwać stylem epoki lub kierunku artystycznego.

STYLE FUNKCJONALNE (UŻYTKOWE)

Termin ten oznacza style typowe, które są charakterystyczne dla wypowiedzi nieartystycznej. Kształtowały się one w miarę rozwoju języka, a granice między nimi są dość płynne. Specyficzne cechy danego stylu dotyczą przede wszystkim słownictwa, frazeologii, składni, fonetyki, rzadziej leksyki. Niewiele jest środków językowych, które występują tylko w jednym stylu, jednak między stylemi użytkowymi łatwo dostrzec różnice. Obecnie wyróżnia się zwykle cztery podstawowe style funkcjonalne: **potoczny, urzędowy, naukowy i publicystyczny**.

STYL POCOCZNY jest właściwy dla języka mówionego używanego w swobodnej rozmowie w codziennych sytuacjach życiowych. Występuje także w pisanej odmianie języka (np. w listach, SMS-ach, felietonach, dziennikach, w utworach epickich i dramatycznych). Charakteryzuje się brakiem staranności w doborze środków językowych oraz występowaniem środków ekspresywnych, często o silnym zabarwieniu uczuciowym: frazeologizmów, zdrobnień, zgrubień, wulgaryzmów, żartobliwych. W stylu tym spotykamy również regionalizmy właściwe dla polszczyzny niektórych regionów kraju. Wypowiedzenia zazwyczaj są krótkie, często występują też równoważne zdania.

Cała jest to dziewczyna innego typu niż Magda. Inna w dotyku, inna w ogóle. Jest w stylu bardziej takim czarnym, ciemnym. Czarna kiecka z jakby takiego meszku, także buty na sznurowadła, rajtki nie normalne, dość wyzywająco siatkowe. Kolczugi, kastety na dłoniach i uszach. Cała w lakierze do paznokci odcienia czarnego. Cała nim wysmarowana, ale równo i starannie. Wokół ust, a także i oczu. Z których sterczą sklezione stateczność rzęsy.

Dorota Masłowska *Wojna polsko-ruska pod flagą białą-czerwoną*

WARTO WIEDZIEĆ

Popularne francuskie powiedzenie *Styl to człowiek*, przypisywane żyjącemu w XVIII w. filozofowi i matematykowi G.L.L. de Buffonowi [bifonowi], w rzeczywistości powstało już w antyku. Użył go ok. 25 r. p.n.e. Dionizjusz z Halikarnasu w swoich *Dawnych dziejach rzymskich*.

Styl potoczny
– główne cechy

- występuje najczęściej w języku mówionym, w codziennej komunikacji,
- swobodny, niestaranny,
- wyrazy o charakterze ekspresywnym,
- liczne uproszczenia i regionalizmy,
- krótkie zdania.